

Βρυξέλλες, 19.10.2023
COM(2023) 597 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 762/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2008, περί των στατιστικών στοιχείων που πρέπει να υποβάλλουν τα κράτη μέλη σχετικά με την υδατοκαλλιέργεια και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 788/96 του Συμβουλίου

1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Eurostat) συλλέγει στατιστικά στοιχεία σχετικά με την υδατοκαλλιέργεια βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 762/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹. Το άρθρο 11 του κανονισμού ορίζει ότι, ανά τριετία, η Επιτροπή πρέπει να υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έκθεση σχετικά με την ποιότητα και τη συνάφεια των στατιστικών στοιχείων που καταρτίζονται. Η έκθεση πρέπει επίσης να περιλαμβάνει ανάλυση κόστους-αποτελεσματικότητας του συστήματος που εφαρμόζεται για τη συλλογή των στατιστικών στοιχείων και να τονίζει τις βέλτιστες πρακτικές για τη μείωση του φόρτου εργασίας για τα κράτη μέλη και τη βελτίωση της χρησιμότητας και της ποιότητας των στατιστικών στοιχείων.

Ο κανονισμός εφαρμόζεται στα κράτη μέλη και στη Νορβηγία, στην Ισλανδία και στο Λιχτενστάιν (παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ). Το Λουξεμβούργο και το Λιχτενστάιν δεν έχουν εμπορική παραγωγή υδατοκαλλιέργειας και, ως εκ τούτου, απαλλάσσονται από την υποχρέωση υποβολής στοιχείων. Οι υποψήφιες χώρες παράγουν επίσης στατιστικά στοιχεία και υποβάλλουν εκθέσεις ποιότητας (όλες οι υποψήφιες χώρες διαβίβασαν στοιχεία και εκθέσεις ποιότητας για το έτος αναφοράς 2021).

Η παρούσα έκθεση βασίζεται κυρίως σε εκθέσεις για την ποιότητα της υδατοκαλλιέργειας οι οποίες υποβλήθηκαν από τις προαναφερθείσες χώρες υποβολής στοιχείων. Η Eurostat ανέλυσε επίσης τα στοιχεία σχετικά με την υδατοκαλλιέργεια της περιόδου 2019-2020. Το ευρωπαϊκό στατιστικό σύστημα παρείχε πληροφορίες σχετικά με το συνολικό κόστος που συνεπάγεται η συλλογή των στοιχείων. Ως εκ τούτου, η παρούσα έκθεση αξιολογεί συνολικά την έγκαιρη διαβίβαση, την πληρότητα, τη συνέπεια, τη συνάφεια, την προσβασιμότητα και τη σαφήνεια των στοιχείων. Εξετάζει επίσης τον φόρτο εργασίας και τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας της διαδικασίας συλλογής των στοιχείων.

Η Επιτροπή ενέκρινε τις προηγούμενες εκθέσεις αξιολόγησης σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία υδατοκαλλιέργειας που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 762/2008 τον Ιούνιο του 2015² (στατιστικά στοιχεία για την περίοδο 2011-2013), τον Δεκέμβριο του 2017³ (στατιστικά στοιχεία για την περίοδο 2014-2015) και τον Δεκέμβριο του 2020⁴ (στατιστικά στοιχεία για την περίοδο 2016-2018). Η παρούσα έκθεση καλύπτει τα στατιστικά στοιχεία για την περίοδο 2019-2020, τις εκθέσεις ποιότητας για το 2021 και το κόστος που δηλώθηκε για το 2022.

¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 762/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2008, περί των στατιστικών στοιχείων που πρέπει να υποβάλλουν τα κράτη μέλη σχετικά με την υδατοκαλλιέργεια και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 788/96 του Συμβουλίου (ΕΕ L 218 της 13.8.2008, σ. 1).

² Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 762/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2008, περί των στατιστικών στοιχείων που πρέπει να υποβάλλουν τα κράτη μέλη σχετικά με την υδατοκαλλιέργεια και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 788/96 [COM(2015) 297 final].

³ Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 762/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2008, περί των στατιστικών στοιχείων που πρέπει να υποβάλλουν τα κράτη μέλη σχετικά με την υδατοκαλλιέργεια και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 788/96 του Συμβουλίου [COM(2017) 747 final].

⁴ Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 762/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2008, περί των στατιστικών στοιχείων που πρέπει να υποβάλλουν τα κράτη μέλη σχετικά με την υδατοκαλλιέργεια και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 788/96 του Συμβουλίου [COM(2020) 809 final].

2 ΒΑΣΙΚΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Η Eurostat καταβάλλει προσπάθειες για τη συνεχή βελτίωση της ποιότητας και της διαθεσιμότητας των ευρωπαϊκών στατιστικών. Έχει επίσης δεσμευθεί να μειώσει την επιβάρυνση που απορρέει από την παραγωγή στατιστικών στοιχείων για τα κράτη μέλη και τους συμμετέχοντες.

Η Eurostat συλλέγει κάθε χρόνο εκθέσεις ποιότητας σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία υδατοκαλλιέργειας. Οι εν λόγω εκθέσεις ποιότητας περιγράφουν τις μεθόδους και τις ποιοτικές πτυχές της συλλογής στοιχείων βάσει αυτοαξιολογήσεων των χωρών. Η Eurostat χρησιμοποίησε τις εθνικές εκθέσεις ποιότητας για τη σύνταξη έκθεσης ποιότητας σε επίπεδο ΕΕ⁵. Η συνολική ποιότητα είναι καλή, καθώς οι περισσότερες χώρες ακολουθούν προσέγγιση απογραφής και η μη ανταπόκριση στη συλλογή στοιχείων είναι ανύπαρκτη ή ασήμαντη.

Σε περισσότερες από τις μισές χώρες εφαρμόζεται σύστημα διαχείρισης της ποιότητας. Μετά την τελευταία υποβολή εκθέσεων, η συνολική ποιότητα των στατιστικών στοιχείων υδατοκαλλιέργειας βελτιώθηκε σε 7 χώρες. Οι περισσότερες βελτιώσεις αφορούσαν την έγκαιρη διαβίβαση (11 χώρες) και ακολουθούν η ακρίβεια και η αξιοπιστία (8 χώρες). Η συνάφεια βελτιώθηκε σε 4 χώρες, η συγκρισιμότητα σε 3 και η συνοχή σε 2.

2.1 Έγκαιρη και εμπρόθεσμη υποβολή

Κατά τα τελευταία έτη τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν τηρήσει τις προθεσμίες υποβολής στοιχείων. Πραγματοποιήθηκε σύγκριση της αξιολόγησης της συμμόρφωσης σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία υδατοκαλλιέργειας για τα έτη αναφοράς 2019 και 2020 με την αντίστοιχη αξιολόγηση για τα προηγούμενα έτη. Το επίπεδο εμπρόθεσμης υποβολής των στοιχείων για τα έτη 2019 και 2020 είναι ελαφρώς βελτιωμένο σε σύγκριση με τη συλλογή στοιχείων για το έτος αναφοράς 2018. Ωστόσο, ορισμένες χώρες εξακολουθούν να υποβάλλουν εκθέσεις ποιότητας μετά τη λήξη της προθεσμίας.

Όταν εντοπίστηκαν ανακολουθίες από την Eurostat, ζητήθηκε από τις χώρες υποβολής στοιχείων να ελέγξουν τα στοιχεία και να υποβάλουν διορθωμένες αναθεωρήσεις. Οι παρατηρήσεις και οι αναθεωρήσεις απεστάλησαν, ως επί το πλείστον, εντός κατάλληλου χρονικού πλαισίου. Σε λίγες μόνο περιπτώσεις απαιτήθηκαν επανειλημμένες υπενθυμίσεις. Όσον αφορά τη διαθεσιμότητα, ο αριθμός των ελλিপών συνόλων στοιχείων είναι σχετικά σταθερός. Είναι επίσης σημαντικό να τονιστεί ότι έχουν καταβληθεί σημαντικές προσπάθειες από τις χώρες υποβολής στοιχείων και την Eurostat για την περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας των στοιχείων.

2.2 Συνοχή και συγκρισιμότητα

2.2.1 Συνοχή

Τα στατιστικά στοιχεία για την παραγωγή υδατοκαλλιέργειας βασίζονται σε έννοιες και ορισμούς που καθορίζονται από τη συντονιστική ομάδα εργασίας για τις στατιστικές σχετικά με την αλιεία και, ως εκ τούτου, συνάδουν τόσο με τα στατιστικά στοιχεία που καταρτίζονται από τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών όσο και με άλλα διεθνή στατιστικά στοιχεία υδατοκαλλιέργειας.

⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/fish_aq_esqrs.htm. Διαθέσιμο μόνο στα αγγλικά.

2.2.2 Συγκρισιμότητα

Τον Οκτώβριο του 2018 η Eurostat δημοσίευσε εγχειρίδιο σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία υδατοκαλλιέργειας⁶, το οποίο βελτίωσε περαιτέρω τη συνέπεια —και, κατ' επέκταση, τη συγκρισιμότητα— των στοιχείων μεταξύ των χωρών. Η Eurostat εξετάζει τη δυνατότητα περαιτέρω επικαιροποίησης του εγχειριδίου, αλλά πρέπει να αξιολογήσει προσεκτικά τη σχέση κόστους-οφέλους της εν λόγω ενέργειας, καθώς θα απαιτηθεί πιθανότατα πλήρης αναδιατύπωση του εγχειριδίου βάσει της νέας νομοθεσίας.

Η διάρκεια των χρονοσειρών —και, κατ' επέκταση, η διαχρονική συγκρισιμότητα— ποικίλλει μεταξύ των χωρών. Σχετικά με τη γεωγραφική συγκρισιμότητα, για ορισμένες χώρες, οι χρονοσειρές χρονολογούνται από το 1970, ενώ σε άλλες χώρες ξεκίνησαν μόλις το 2011. Ωστόσο, για την περίοδο που καλύπτεται από την παρούσα έκθεση, τα στοιχεία είναι διαχρονικά συγκρίσιμα.

Υπήρξαν σοβαρές ανησυχίες για τη συγκρισιμότητα των στοιχείων στο σύνολο στοιχείων σχετικά με τη διάρθρωση του τομέα της υδατοκαλλιέργειας, διότι οι μονάδες υποβολής στοιχείων είναι τόσο επιφάνειες όσο και όγκοι ανάλογα με τον τύπο του είδους. Ως εκ τούτου, το σύνολο στοιχείων παρέχει διφορούμενες πληροφορίες στους χρήστες, ειδικότερα κατά τη σύγκριση στοιχείων από χώρες στις οποίες καλλιεργούνται διαφορετικά είδη.

Η Eurostat σχεδιάζει την εξεύρεση βιώσιμης λύσης στο εν λόγω ζήτημα μέσω του μελλοντικού προτεινόμενου κανονισμού (βλέπε κεφάλαιο 4).

2.3 Συνάφεια

2.3.1 Ανάγκες των χρηστών

Τα στατιστικά στοιχεία υδατοκαλλιέργειας χρησιμοποιούνται ευρέως από διάφορους χρήστες. Αποτελούν τη βάση για τη συλλογή στοιχείων και σε άλλους τομείς⁷, ειδικότερα όσον αφορά τα στοιχεία για την υδατοκαλλιέργεια γλυκών υδάτων, για την οποία δεν συλλέγονται ούτε δημοσιεύονται άλλα σύνολα στοιχείων σε επίπεδο ΕΕ.

Τα στοιχεία που συλλέγονται βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 762/2008 είναι απαραίτητα για την εμπεριστατωμένη, τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο. Τα στοιχεία σχετικά με τα επίπεδα και τις τάσεις παραγωγής είναι σημαντικά για την ανάλυση της ανάπτυξης του κλάδου της υδατοκαλλιέργειας στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής. Τα ποσοτικά στοιχεία έχουν καθοριστική σημασία για τη διαμόρφωση από τα κράτη μέλη των πολυετών εθνικών σχεδίων για τη βιώσιμη υδατοκαλλιέργεια. Παρέχουν στους φορείς χάραξης πολιτικής και στη βιομηχανία γερά θεμέλια για την οικοδόμηση του μέλλοντος του κλάδου. Επιπλέον, τα στοιχεία αποτελούν σημαντική πηγή για άλλες δημοσιεύσεις οργανισμών και υπηρεσιών. Για παράδειγμα, το ευρωπαϊκό παρατηρητήριο της αγοράς για προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας χρησιμοποιεί τα ευρωπαϊκά στατιστικά στοιχεία υδατοκαλλιέργειας για να καταρτίζει τις διαρθρωτικές του αναλύσεις για τον ευρωπαϊκό τομέα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου χρησιμοποιεί επίσης ευρωπαϊκά στατιστικά στοιχεία υδατοκαλλιέργειας για την επισκόπηση της εμπορικής πολιτικής του.

Στις παρατηρήσεις τους, σχεδόν όλα τα κράτη μέλη επιβεβαίωσαν επίσης την ανάγκη για στοιχεία παραγωγής υδατοκαλλιέργειας σε εθνικό επίπεδο. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν αναφέρει

⁶ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/fish_aq_esms_an2.pdf. Διαθέσιμο μόνο στα αγγλικά.

⁷ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2019/909 της Επιτροπής, της 18ης Φεβρουαρίου 2019, για την κατάρτιση του καταλόγου των υποχρεωτικών επιστημονικών ερευνών και κατώτατων ορίων για τους σκοπούς του πολυετούς προγράμματος της Ένωσης για τη συλλογή και διαχείριση δεδομένων στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (ΕΕ L 145 της 4.6.2019, σ. 21).

ότι οι ανάγκες για εθνικά στοιχεία καλύφθηκαν πλήρως ή σχεδόν πλήρως από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν βάσει του κανονισμού. Ωστόσο, ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 762/2008 δεν καλύπτει σημαντικά στοιχεία σχετικά με τα μικροφύκη, την εισροή ζωοτροφών και ιχθυδίων και τους προορισμούς των προϊόντων. Αντιθέτως, ορισμένα κράτη μέλη υποστήριξαν ότι η συλλογή στοιχείων είναι υπερβολικά λεπτομερής και περίπλοκη σε σχέση με τις εθνικές ανάγκες. Παρά τη συνάφεια των στατιστικών στοιχείων υδατοκαλλιέργειας, η αξιολόγηση των στατιστικών για την αλιεία έχει επιβεβαιώσει επίσης το υψηλότερο επίπεδο δυσaráεσκείας των χρηστών το οποίο οφείλεται στη μη διαθεσιμότητα στοιχείων λόγω της εμπιστευτικότητας των στοιχείων.

2.3.2 Πληρότητα

Το κύριο σύνολο στοιχείων υδατοκαλλιέργειας (παραγωγή υδατοκαλλιέργειας) ήταν σχετικά πλήρες. Έχει καταστεί πιο πλήρες με την πάροδο του χρόνου. Δυστυχώς, πολλές τιμές παραμένουν εμπιστευτικές, καθώς ο τομέας είναι πολύ εξειδικευμένος.

Το σύνολο στοιχείων για τη διάρθρωση του τομέα της υδατοκαλλιέργειας συλλέγεται κάθε 3 έτη, αλλά υπάρχουν ζητήματα συγκρισιμότητας (βλέπε κεφάλαιο 2.2.2 ανωτέρω). Για τον λόγο αυτό, το σύνολο στοιχείων δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη.

Κατά κανόνα, οι τιμές μονάδας δημιούργησαν δυσκολίες για όλα τα σύνολα στοιχείων που σχετίζονται με την παραγωγή υδατοκαλλιέργειας. Αυτό συνδέεται κυρίως με την εμπιστευτικότητα των τιμών και με τις διαφορετικές μεθοδολογίες που εφαρμόζουν οι χώρες υποβολής στοιχείων, οι οποίες συχνά υποβάλλουν εκτιμώμενες τιμές.

2.4 Προσβασιμότητα και σαφήνεια

2.4.1 Επιγραμμική βάση δεδομένων (on-line)

Η δημόσια βάση δεδομένων της Eurostat⁸ παρέχει ευρωπαϊκές στατιστικές για την υδατοκαλλιέργεια με τα ακόλουθα σύνολα στοιχείων:

- παραγωγή από υδατοκαλλιέργεια εκτός εκκολαπτηρίων και μονάδων προπάχυνσης (fish_aq2a)·
- παραγωγή αυγών ψαριών για ανθρώπινη κατανάλωση από υδατοκαλλιέργεια (fish_aq2b)·
- εισροές για εκτατική υδατοκαλλιέργεια (fish_aq3)·
- παραγωγή εκκολαπτηρίων και μονάδων προπάχυνσης σε στάδιο αυγού στον κύκλο ζωής (fish_aq4a)·
- παραγωγή εκκολαπτηρίων και μονάδων προπάχυνσης σε στάδιο ιχθυδίου στον κύκλο ζωής (fish_aq4b).

Επιπλέον, τα μισά κράτη μέλη δημοσιεύουν τα στοιχεία σε εθνικές ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων ή με μορφή ετήσιων πινάκων που είναι δυνατόν να τηλεφορτωθούν ηλεκτρονικά. Η πρόσβαση στα προϊόντα αυτά εξακολουθεί να είναι δωρεάν.

2.4.2 Δημοσιεύσεις και πίνακες στοιχείων

Η Eurostat δημοσιεύει στοιχεία και άρθρα για την υδατοκαλλιέργεια στην ιστοσελίδα της «Statistics Explained» (επεξήγηση στατιστικών) και σε εγχειρίδια στατιστικών⁹.

⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database?language=el>.

⁹ Το πιο πρόσφατο είναι η έκδοση «Key figures on the European food chain — 2022 edition» (Βασικά αριθμητικά στοιχεία της ευρωπαϊκής αλυσίδας τροφίμων — έκδοση 2022), ISBN 978-92-76-59661-5. <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/15216629/15559935/KS-FK-22-001-EN-N.pdf/1cb9d295-6868-70e3-0319-4725040cfdb8?version=3.0&t=1670599965263>. Διαθέσιμο μόνο στα αγγλικά.

Τα περισσότερα κράτη μέλη δημοσιεύουν σε τακτική βάση στατιστικά στοιχεία σχετικά με την υδατοκαλλιέργεια σε διάφορες εκθέσεις, σε ορισμένες δε περιπτώσεις παράλληλα με δελτία Τύπου.

2.4.3 Μεταδεδομένα

Η Eurostat συλλέγει κάθε χρόνο εθνικές εκθέσεις ποιότητας, όπως απαιτείται βάσει του παραρτήματος 6 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 762/2008. Οι εκθέσεις αυτές περιέχουν λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με την ποιότητα των στοιχείων και τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη συλλογή των στοιχείων.

Τα ευρωπαϊκά μεταδεδομένα αναφοράς, συμπεριλαμβανομένης της έκθεσης ποιότητας σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία υδατοκαλλιέργειας¹⁰, δημοσιεύονται στη δημόσια βάση δεδομένων της Eurostat με τους πίνακες στοιχείων που αναφέρονται ανωτέρω. Οι χώρες επανεξετάζουν τα μεταδεδομένα κάθε χρόνο.

2.5 Εμπιστευτικότητα στοιχείων

Σημαντική αδυναμία των στατιστικών στοιχείων υδατοκαλλιέργειας που συλλέγονται στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 762/2008 αποτελεί ο μεγάλος αριθμός εμπιστευτικών στοιχείων. Υπάρχουν τρεις βασικοί λόγοι γι' αυτό. Πρώτον, υπάρχει απαίτηση από τον κανονισμό για λεπτομερή διάρθρωση στοιχείων, η οποία οδηγεί με τη σειρά της σε κατακερματισμένα στοιχεία. Δεύτερον, ο τομέας της υδατοκαλλιέργειας είναι ιδιαίτερα εξειδικευμένος, διότι υπάρχουν εταιρείες που καλλιεργούν πολύ λίγα είδη με μία βασική μέθοδο παραγωγής ή σε ένα βασικό περιβάλλον παραγωγής. Τρίτον, η Eurostat εφαρμόζει αυστηρούς κανόνες σχετικά με τη διάδοση της εμπιστευτικότητας κατά τον υπολογισμό των συγκεντρωτικών μεγεθών (το συγκεντρωτικό μέγεθος είναι εμπιστευτικό εάν τουλάχιστον μία εκ των τιμών που το αποτελούν είναι εμπιστευτική). Οι χώρες υποβολής στοιχείων ανέφεραν ότι με την εν λόγω προσέγγιση προστατεύεται η εμπιστευτικότητα, αλλά περιορίζεται υπερβολικά η δημοσίευση των στοιχείων (ιδίως για τα συγκεντρωτικά μεγέθη).

Η Eurostat έχει θεσπίσει ορισμένους ειδικούς μηχανισμούς στην προσπάθειά της να περιορίσει τον αντίκτυπο σχετικά με την εμπιστευτικότητα για τα συγκεντρωτικά μεγέθη (π.χ. ζητώντας από τις χώρες υποβολής στοιχείων να δηλώνουν ανώτατα συγκεντρωτικά μεγέθη τα οποία δεν είναι εμπιστευτικά όταν με τον τρόπο αυτό δεν αποκαλύπτονται εμπιστευτικά στοιχεία). Λόγω αυτού, κατέστη δυνατή η δημοσίευση όλων των εθνικών συγκεντρωτικών μεγεθών και του συνόλου για την ΕΕ (έτη αναφοράς 2019 και 2020) για τα περισσότερα σύνολα στοιχείων, εξαιρουμένων των «εισροών για εκτατική υδατοκαλλιέργεια» και της «παραγωγής εκκολαπτηρίων και μονάδων προπάχυνσης σε στάδιο ιχθυδίου στον κύκλο ζωής» (για το έτος αναφοράς 2020).

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα συγκεντρωτικά μεγέθη της ΕΕ που σχετίζονται με την «παραγωγή αυγών ψαριών για ανθρώπινη κατανάλωση από υδατοκαλλιέργεια» είναι εμπιστευτικά για τα έτη 2013, 2015, 2017 και 2018 (απαιτήθηκε σημαντική προσπάθεια για τη δημοσίευση των συγκεντρωτικών μεγεθών της ΕΕ μετά το 2019), και ότι για περισσότερα από 10 έτη τα εμπιστευτικά στοιχεία μίας χώρας αποτελούσαν εμπόδιο στη δημοσίευση των συγκεντρωτικών μεγεθών της ΕΕ σχετικά με τις «εισροές για εκτατική υδατοκαλλιέργεια».

Η Eurostat και τα κράτη μέλη έχουν επενδύσει αρκετό χρόνο και αρκετή προσπάθεια για να διατεθούν όσο το δυνατόν περισσότερα αριθμητικά στοιχεία στους χρήστες, διαφυλάσσοντας παράλληλα το στατιστικό απόρρητο και διατηρώντας τη διαδικασία όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική. Είναι σαφές ότι απαιτείται λύση για το ζήτημα της εμπιστευτικότητας. Μια πιθανή λύση θα μπορούσε να βασιστεί στον ορισμό εναλλακτικής προσέγγισης για τη διάδοση

¹⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/fish_aq_esqrs.htm

της εμπιστευτικότητας στα συγκεντρωτικά μεγέθη. Η Eurostat εργάζεται ενεργά για την επίλυση αυτού του ζητήματος και έχει δημιουργήσει ειδική ομάδα εμπειρογνομόνων, η οποία απαρτίζεται από εκπροσώπους των χωρών υποβολής στοιχείων και υπαλλήλους της Eurostat, για την κατάρτιση «χάρτη εμπιστευτικότητας».

3 ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΚΑΙ ΣΧΕΣΗ ΚΟΣΤΟΥΣ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η Eurostat αξιολόγησε τη σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας της συλλογής στοιχείων υδατοκαλλιέργειας βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 762/2008 χρησιμοποιώντας τις εκθέσεις ποιότητας ανά χώρα για το 2021, σε συνδυασμό με την ανάλυση κόστους ανά στατιστικό προϊόν που διενεργείται κάθε χρόνο από το ευρωπαϊκό στατιστικό σύστημα. Η ανάλυση κόστους βασίστηκε στο κόστος για το έτος 2022, το οποίο κάλυψε τη συλλογή στοιχείων υδατοκαλλιέργειας για το έτος αναφοράς 2021. Συνολικά 26 χώρες απάντησαν στην ανάλυση κόστους. Από νομισματική άποψη, το μέσο κόστος παραγωγής στατιστικών στοιχείων για την υδατοκαλλιέργεια (συμπεριλαμβανομένης της συλλογής στοιχείων) ανέρχεται περίπου σε 103 487 EUR ετησίως ανά χώρα. Παρατηρείται μείωση κατά 1 % στα στοιχεία κόστους που αναφέρθηκαν τόσο στην προηγούμενη όσο και στην τρέχουσα διαδικασία υποβολής εκθέσεων σε σύγκριση με τον μέσο όρο του έτους αναφοράς 2019. Δεδομένου ότι το 2020 η αξία της ευρωπαϊκής υδατοκαλλιέργειας στις χώρες υποβολής στοιχείων ανήλθε περίπου σε 10 δις. EUR, το μερίδιο του κόστους συλλογής στοιχείων επί της συνολικής οικονομικής αξίας της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας ήταν περίπου 0,03 %.

Συνολικά 29 κράτη μέλη της ΕΕ και χώρες του ΕΟΧ υπέβαλαν τις εκθέσεις ποιότητας για το 2021. Η συντριπτική πλειονότητα διαθέτει αντίστοιχη εθνική νομοθεσία η οποία καλύπτει τα στατιστικά στοιχεία που καταρτίζονται βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 762/2008, και μόνο 3 χώρες ανέφεραν διαφορές στους ορισμούς που εγκρίθηκαν. Τα στοιχεία που υποβάλλουν οι χώρες υποβολής στοιχείων μπορούν να προκύπτουν από πολλαπλές πηγές, αλλά 26 χώρες συλλέγουν τα στοιχεία ως απογραφή και σε 3 χώρες το σύνολο στοιχείων προκύπτει από διοικητικές πηγές (8 χώρες χρησιμοποιούν ταυτόχρονα και τις δύο προσεγγίσεις). Για τη συμπλήρωση της απογραφής ή των διοικητικών πηγών χρησιμοποιούνται εκτιμήσεις εμπειρογνομόνων από 4 χώρες και δειγματοληπτικές έρευνες από 2 χώρες. Από καμία χώρα δεν αναφέρθηκε η χρήση άλλων πηγών.

Συνολικά 19 χώρες ανέφεραν βελτίωση της αποδοτικότητας. Τα κυριότερα οφέλη από πλευράς αποδοτικότητας συνδέονταν με την περαιτέρω αυτοματοποίηση (6 χώρες), τις διαδικτυακές έρευνες (6 χώρες) και την αυξημένη χρήση διοικητικών στοιχείων (5 χώρες). Η επιβάρυνση μειώθηκε σε 8 χώρες. Τα συνθηθέστερα είδη μέτρων για τη μείωση της επιβάρυνσης ήταν οι πολλαπλές χρήσεις των στοιχείων και τα πιο φιλικά προς τον χρήστη ερωτηματολόγια.

Από τις εκθέσεις ποιότητας προκύπτει ότι πάνω από τα τρία τέταρτα των χωρών συλλέγουν στοιχεία απευθείας από τις εγκαταστάσεις σε επίπεδο μονάδων παραγωγής, ενώ στις υπόλοιπες χώρες ζητείται από τα διευθυντικά στελέχη των εταιρειών να συμπληρώνουν τα ερωτηματολόγια για όλες τις εγκαταστάσεις τους. Η συλλογή στοιχείων σε επίπεδο εταιρείας διευκολύνει την υποβολή εκθέσεων βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 2017/1004. Το 2022 διερευνήθηκε περαιτέρω η ιδέα της κάλυψης και των δύο κανονισμών με μία διαδικασία συλλογής στοιχείων, προκειμένου να μειωθεί η συνολική επιβάρυνση για τα κράτη μέλη. Ωστόσο, οι χώρες υποβολής στοιχείων έκριναν σκόπιμο να διατηρηθούν οι δύο διαφορετικές προσεγγίσεις, διότι με τα στοιχεία που προέρχονται από τις «εγκαταστάσεις» παρέχεται η δυνατότητα προοπτικής σε επίπεδο περιφέρειας η οποία χάνεται όταν επιλέγεται ανώτερο επίπεδο συγκέντρωσης σε επίπεδο «εταιρείας».

Ορισμένες από τις χώρες υποβολής στοιχείων πρότειναν βελτιώσεις για τη μείωση της επιβάρυνσης που συνεπάγεται ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 762/2008. Προτάθηκαν ειδικότερα δύο βελτιώσεις: i) βελτίωση του συντονισμού με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως η Γενική Διεύθυνση Θαλάσσιας Πολιτικής και Αλιείας της ΕΕ, ειδικότερα οι διαδικασίες του πλαισίου

συλλογής δεδομένων· και ii) βελτιώσεις όσον αφορά τον συγχρονισμό των προθεσμιών. Αναφέρθηκε από 16 χώρες ότι εφαρμόζουν στρατηγικές και δράσεις για τη βελτίωση της ποιότητας της συλλογής στοιχείων, την αύξηση της ακρίβειας ή τη μείωση της επιβάρυνσης για τις μονάδες υποβολής στοιχείων.

4 ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ: ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΛΟΥΣΤΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΙΕΙΑ

Το 2018 η Eurostat δρομολόγησε το σχέδιο «Εκσυγχρονισμός και απλούστευση των ευρωπαϊκών στατιστικών για την αλιεία». Το σχέδιο περιλαμβάνει: i) αξιολόγηση για τα τρέχοντα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την υδατοκαλλιέργεια, τα αλιεύματα και τις εκφορτώσεις· και ii) εκτίμηση επιπτώσεων των μελλοντικών επιλογών πολιτικής και της πιθανής μελλοντικής νομοθεσίας. Η αξιολόγηση, η οποία κάλυψε επίσης τη λειτουργία του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 762/2008 για την υδατοκαλλιέργεια, ολοκληρώθηκε το 2019¹¹.

Η εκτίμηση επιπτώσεων των ευρωπαϊκών στατιστικών για την αλιεία δρομολογήθηκε στις αρχές του 2020 με: i) τη σύσταση διυπηρεσιακής ομάδας της Επιτροπής για την υποστήριξη των εργασιών της Eurostat· και ii) τη δημοσίευση χάρτη πορείας για την αρχική εκτίμηση επιπτώσεων με σκοπό την υποβολή παρατηρήσεων από τις 21 Απριλίου έως τις 19 Μαΐου 2020.

Οι επιλογές που εξετάστηκαν ήταν οι εξής:

- Επιλογή 1: Βασικό σενάριο: Συνέχιση της τρέχουσας πολιτικής.
- Επιλογή 2: Κατάργηση των ευρωπαϊκών στατιστικών για την αλιεία.
- Επιλογή 3: Νέο εκσυγχρονισμένο νομικό πλαίσιο σχετικά με τις ευρωπαϊκές στατιστικές για την αλιεία.
- Επιλογή 4: Νέα νομική βάση για την υδατοκαλλιέργεια και τη συλλογή άλλων στατιστικών για την αλιεία από διοικητικές πηγές σε επίπεδο ΕΕ.

Από τις 20 Ιουλίου έως τις 23 Νοεμβρίου 2020¹² διεξήχθη στη διαδικτυακή πλατφόρμα της Επιτροπής «Πείτε την άποψή σας» δημόσια διαβούλευση σχετικά με τους στόχους, τις πιθανές επιλογές και τις επιπτώσεις των επιλογών, και έως το τέλος Αυγούστου του 2020 διεξήχθη παράλληλα διαβούλευση εμπειρογνομόνων σχετικά με ειδικές ανάγκες για στοιχεία που συνδέονται με την αλιεία.

Η αξιολόγηση συγκέντρωσε στοιχεία από τα ενδιαφερόμενα μέρη για τις ευρωπαϊκές στατιστικές σχετικά με την αλιεία, για παράδειγμα, μέσω εργαστηρίου, περιπτώσιολογικών μελετών, διεξοδικών συνεντεύξεων, ερωτηματολογίων και άλλων δραστηριοτήτων διαβούλευσης. Τα αποτελέσματα όλων αυτών των διαβουλεύσεων λήφθηκαν υπόψη στην έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων. Η έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων περιλαμβάνει ενότητες σχετικά με διάφορα θέματα, στα οποία συμπεριλαμβάνονται: i) ο καθορισμός του προβλήματος· ii) οι στόχοι· iii) οι επιλογές· iv) ανάλυση και σύγκριση των επιπτώσεων των επιλογών· και v) ο αντίκτυπος (παρακολούθηση και αξιολόγηση). Η επιτροπή ρυθμιστικού ελέγχου, ανεξάρτητος συμβουλευτικός φορέας εντός της Επιτροπής, διατύπωσε θετική γνώμη για την εκτίμηση επιπτώσεων η οποία οριστικοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2021. Η δημοσίευσή της θα γίνει μαζί με τη νέα νομοθετική πρόταση, η οποία αναμένεται για το 2024.

Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης, της εκτίμησης επιπτώσεων, των αποτελεσμάτων των δραστηριοτήτων διαβούλευσης και των συζητήσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη, η προτιμώμενη επιλογή είναι σαφώς η επιλογή 3 —ένα νέο εκσυγχρονισμένο νομικό πλαίσιο σχετικά με τις

¹¹ https://ec.europa.eu/eurostat/documents/64157/4375784/SWD_2019_425_F1_SWD_EVALUATION_EN_V2_P1_1058634.pdf

¹² https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12344-European-fishery-statistics/public-consultation_el.

ευρωπαϊκές στατιστικές για την αλιεία. Η εν λόγω επιλογή υποστηρίζεται από τους κύριους χρήστες των στοιχείων (ΓΔ MARE, ΟΟΣΑ, Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών, Διεθνές Συμβούλιο για την Εξερεύνηση των Θαλασσών και διάφορες περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης της αλιείας) και από τη μεγάλη πλειονότητα των εκπροσώπων των εθνικών στατιστικών αρχών που είναι αρμόδιες για τις στατιστικές σχετικά με την αλιεία.

Η επιλογή 3 ήταν επίσης η προτιμώμενη επιλογή στη δημόσια διαβούλευση. Οι υποστηρικτές της επιλογής 3 ήταν περιφερειακές αρχές, εθνικές αρχές, διεθνείς αρχές και ΜΚΟ. Όλες οι ομάδες ενδιαφερόμενων μερών βαθμολόγησαν την επιλογή 3 ως την επιλογή με τις πιο θετικές επιπτώσεις. Επιπλέον, ελάχιστοι μόνο απαντήσαντες εντόπισαν αρνητικές επιπτώσεις για την επιλογή 3.

Η Επιτροπή καταρτίζει επί του παρόντος το προτεινόμενο νέο νομικό πλαίσιο σχετικά με τις ευρωπαϊκές στατιστικές για την αλιεία σε στενή συνεργασία με τους χρήστες των στοιχείων και τους εθνικούς παρόχους των στοιχείων. Η Επιτροπή σχεδιάζει να εκδώσει τη νομική πρόταση το 2024.

Εξακολουθούν να υπάρχουν ανεπάρκειες κατά την κοινοποίηση στοιχείων σε άλλους οργανισμούς ή άλλους κατόχους στοιχείων της ΕΕ [συγκεκριμένα για τα στοιχεία του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών και για τα στοιχεία που συλλέγονται δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2017/1004 για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 199/2008]. Ο νέος κανονισμός σχετικά με τις ευρωπαϊκές στατιστικές για την αλιεία, με προτεινόμενη επί του παρόντος ονομασία «ευρωπαϊκές στατιστικές για την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια», θα μπορούσε να αποτελέσει ευκαιρία για την προσαρμογή των μορφοτύπων και των προθεσμιών, ώστε να είναι δυνατή η ομαλότερη διαβίβαση και η πολλαπλή χρήση των στοιχείων που συλλέγονται.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Προς έναν ισχυρό και βιώσιμο τομέα των φυκών της ΕΕ» [COM(2022) 592 final]¹³, το Κοινό Κέντρο Ερευνών δημοσίευσε πρόσφατα την έκθεση *Biomass production, supply, uses and flows in the EU*¹⁴ (Παραγωγή, προσφορά, χρήσεις και ροές βιομάζας στην ΕΕ) σχετικά με τα στοιχεία για την υδατοκαλλιέργεια φυκών. Στην έκθεση του Κοινού Κέντρου Ερευνών συνιστώνται: i) η αξιολόγηση και η σύγκριση των στοιχείων της Eurostat σχετικά με την υδατοκαλλιέργεια φυκών με άλλα επιτυχημένα διεθνή συστήματα (π.χ. συστήματα της Χιλής) και ii) η εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης για όσους ασχολούνται με τη συγκομιδή, τους παραγωγούς και το προσωπικό που καταγράφει και επεξεργάζεται τα εν λόγω στοιχεία, ώστε να διασφαλίζεται η ορθή ταυτοποίηση των ειδών. Επιπλέον, στην έκθεση τονίζεται η ανάγκη ευθυγράμμισης των εθνικών συστημάτων σε όλη την Ευρώπη, ώστε να διασφαλίζεται η εναρμόνιση (π.χ. μονάδες μέτρησης, ταξινομήσεις που χρησιμοποιήθηκαν για τα είδη, χρονικό διάστημα, τοποθεσίες), συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης φιλικού προς τον χρήστη συστήματος για την εύκολη καταγραφή της ποσότητας των φυκιών που παράγονται μέσω συγκομιδής ή υδατοκαλλιέργειας.

5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα δημοσιευμένα στατιστικά στοιχεία υδατοκαλλιέργειας αποτελούν ένα σταθερό σύνολο στοιχείων με εκατοντάδες τηλεφορτώσεις στοιχείων ανά μήνα.

Ωστόσο, οι δραστηριότητες διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της πρόσφατης αξιολόγησης και της εκτίμησης επιπτώσεων των ευρωπαϊκών στατιστικών για την αλιεία κατέδειξαν ότι είναι πολλοί οι δυσαρεστημένοι χρήστες όσον αφορά τα στατιστικά στοιχεία υδατοκαλλιέργειας. Αυτό σχετίζεται πιθανώς με τον μεγάλο αριθμό εμπιστευτικών τιμών στο σύνολο στοιχείων, γεγονός που δυσχεραίνει τη χρήση του συνόλου στοιχείων. Τα εμπιστευτικά στοιχεία συνδέονται με τη λεπτομερή κατανομή των απαιτήσεων ως προς τα στοιχεία, όπως

¹³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=COM:2022:592:FIN>.

¹⁴ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC132358>.

ορίζονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 762/2008, και με την εξειδικευμένη και συγκεντρωμένη διάρθρωση του τομέα της υδατοκαλλιέργειας.

Απαιτούνται επίσης βελτιώσεις όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την υιοθέτηση βιώσιμης προσέγγισης για την περιγραφή της διάρθρωσης του τομέα της υδατοκαλλιέργειας με συγκρίσιμα στοιχεία (βλ. κεφάλαιο 2.2.2).

Υπογραμμίστηκε η ανάγκη για την υποστήριξη ενός ισχυρού και βιώσιμου ευρωπαϊκού τομέα φυκών.

Μερικές μόνο από τις χώρες υποβολής στοιχείων εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα σχετικά με την έγκαιρη και εμπρόθεσμη συλλογή και υποβολή των στοιχείων. Οι κατευθυντήριες γραμμές της Eurostat για τη συλλογή των στοιχείων και άλλες εφαρμοζόμενες στρατηγικές συνέβαλαν στην επίτευξη μεγαλύτερης συνέπειας στη συλλογή στοιχείων για την υδατοκαλλιέργεια.

Τα τελευταία χρόνια μειώθηκε σε ορισμένες χώρες η επιβάρυνση σχετικά με τη συλλογή στοιχείων. Επιπλέον, παρατηρήθηκε μετρήσιμη βελτίωση της αποδοτικότητας. Το μερίδιο του κόστους συλλογής στοιχείων επί της συνολικής οικονομικής αξίας της παραγωγής υδατοκαλλιέργειας ήταν περίπου 0,03 % ή, με άλλα λόγια, σχετικά χαμηλό.